

ÖZET/ABSTRACT

Çalışmada, 2008 yılında yürürlüğe giren Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Planlama'da yer alan sosyo-ekonomik durum envanteri (SEDE) kapsamında orman-halk ilişkilerine yönelik toplanacak bilgilerin nelerden oluşacağı, nasıl değerlendirileceği, plan çalışmalarının neresinde kullanılacağı konusunda çözüm önerileri aranmıştır. Ayrıca sürdürülebilir orman yönetiminin (SOY) genel ilkelerinden çok amaçlı faydalanma ve katılımcılık anlayışına uygun orman amenajman planı yapılması olanakları tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Küre Dağları Milli Parkı'na komşu olması, orman ve ormancılık çalışmalarının yoğun olması, yöre halkının orman köylüsünü en iyi şekilde temsil etmesi, göç oranının yüksek olması, alanın Bartın iline yakın olması ve ihtiyaç duyulan verilerin kolaylıkla temin edilebilmesi gerekçeleri ile çalışma alanı olarak Drahn Orman İşletme Şefliği seçilmiştir. Materyal olarak 75 sorudan oluşan hanelere yönelik anket formu, işletme şefliğinin 1967-1986, 1986-2005 ve 2006-2025 yıllarına ait orman amenajman planları ile meşcere tipleri haritaları, suç zabıt kayıt defteri, açma-işgal ve faydalanma defteri, yol şebeke planı ve haritalarından yararlanılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili literatür taranması yapılmış, kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar ve uzmanların görüş ve önerileri de dikkate alınmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS sürüm 22'ye kodlanıp girilerek normal dağılımın kontrolü için Kolmogorov Smirnov ve Shapiro-Wilk-W Testi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalar için Kruskal-Wallis H, Mann-Whitney U ve Dunn Testi, ikili ilişkilerin derecesi ve yönünü belirlemek için Korelasyon Analizi, katılımcı yaklaşımla işletme amaçları ve orman fonksiyonlarını belirlemek için de Faktör Analizi kullanılmıştır. Analizlerden elde edilen sonuçlara göre köyler arasında farklılaşmaya ve katılımcıların orman kaynaklarına bakış açıları, ilişkileri, talep ve önerilerine etki eden demografik faktörlerin hanelerin sahip olduğu nüfus miktarları, cinsiyetleri, yaşları, eğitim ve sosyal güvence durumları olduğu sonucu çıkmıştır. Ekonomik faktörler ise; aylık masraf, ana ve yan gelir kaynakları, hayvan varlıkları, arazi miktarları, konut türleri, ısınma-pişirme kaynakları ve yıllık tüketilen odun miktarlarıdır. Faktör Analizi sonucuna göre orman ürünleri üretimi, doğayı koruma, ekoturizm ve rekreasyon olmak üzere üç adet genel orman fonksiyonu ortaya çıkmıştır. Plan ünitesi genel alanında, 1967 yılı iskân alanlarına 250, 500 ve 1.000 m mesafede oluşturulan üç adet etkilenme bölgesinde ve köy kadastro mülki sınırları içerisinde zamana bağlı olarak gerçekleşen alan değişimleri ortaya konmuştur. Köylerin orman suç sayıları ve kaçak emval miktarları m3, açma ve işgal suçları sayı ve m2 olarak incelenmiştir. 1967-1985 plan döneminde eta miktarı 22.185 m3 iken 1986-2005 planında %37 azalarak 13.884 m3'e düşmüş, 1985 yılında 5.061 olan nüfus miktarı ise %32 oranında azalarak sonraki plan döneminde 3.419 olmuştur. Plan ünitesi genelinde üzerinde ağaç bulunmayan açık alan miktarı 227,6 ha kadar azalmış, normal kapalı orman alanı 2.522,97 ha artarken boşluklu kapalı orman alanları 2.295,33 ha azalmıştır. Sosyal baskının incelendiği etkilenme bölgelerinden 0-250 ve 251-500 m bölgelerinde açık alanlar sırasıyla 24,26 ve 25,31 ha artmıştır. Resmi kayıtlara göre; orman suçu açısından potansiyeli yüksek olan köyler sırasıyla Dereli, Gökpınar ve Köklü köyleridir. Açma, işgal ve faydalanma açısından ise sırasıyla Dereli, Düzköy ve Alıçlı köyleri dikkat edilmesi gereken köylerdendir. Tüm plan dönemlerinde kaçak emvalin %70'ini tomruk %30'unu da odun oluşturmuştur. Çalışma sonucunda orman köylülerinin sosyo-ekonomik durumları tespit edilmiş, orman ve orman kaynaklarına bakış açıları, orman, orman teşkilatı ve köylü ilişkileri çok yönlü ve açık ifadelerle ortaya konmuş, orman köylüleri katılımcılık sürecine dâhil edilerek işletme amaç ve fonksiyonları belirlenmiştir.

In this study, it was sought to find solutions about how the data regarding forest-public relations would be formed, how it would be evaluated and where they would be used in the planning works in the framework of socio-economic status inventory (SESI) in the Ecosystem Based Functional Plans which was put into practice in 2008. Moreover, the possibility of making forest management plan suitable for multi-purpose utilization and participation as sustainable forest management (SFM) was also discussed and some recommendations were made. Drahn Forest Sub-district Directorate was selected as the study area because of the following reasons; it is adjacent to the Küre Mountains National Park, the forest and forestry works are intensively carried out, the local people best represents the forest villagers, there is a high migration rate, it is easy to access the required data since the area is near Bartın province. As the material of the study were utilized a house-holders directed questionnaire of 75 questions, forest management plans of the forest sub-district directorate for 1967-1986, 1986-2005 and 2006-2025 and stand type maps, criminal records books, deforestation, occupation and utilization record books, road system plan and maps. Moreover, a literature review was made and the opinions and suggestions of public institutions and organizations, NGO's and experts were also taken into consideration. The data from the questionnaires were coded in SPSS edition 22 and Kolmogorov Smirnov and Shapiro-Wilk-W Tests were used for the control of normal distribution. Kruskal-Wallis H, Mann-Whitney U and Dunn Tests for multiple comparisons, Correlation Analysis for determining the degree and direction of bilateral relations and Factor Analysis for determining the directorate's aims and the forest functions with a participatory approach were used. The analysis results showed that the demographic factors which affect the differentiation between the villages and the participants' points of view towards the forest resources, and their relationships, demands and suggestions are the population in the households, gender, age, educational and social security status. The economic factors are monthly expenses, main and secondary income sources, animal existences, land quantities, housing types, heating-cooking resources and annually consumed wood. According to the factor analysis, 3 main forest functions arise as the production of forest products, natural protection, ecotourism and recreation. In the general area of planning unit were presented the spatial changes that occurred depending on the time within the administrative boundaries and 3 affected areas formed in the distances of 250, 500 and 1.000m to the residential areas in 1967. The number of forest crimes and illegal forest assets of villages were examined as m3 and deforestation and occupation crimes were examined as m2. While the amount of allowable cut in the planning period 1967-1985 was 22.185m3, it decreased 37% to 13.884 m3 for the period 1986-2005; the population in 1985 was 5.061 and went down 32% and became 3.419 in the following planning period. The amount of open space area without trees decreased 227,6 ha and normal closed forest land increased in 2.522,97 ha while spaced closed forest land decreased 2.295,33 ha. Of the affected areas where the social pressure was analyzed, the open spaces in 250 and 251-500 m regions increased 24,26 and 25,31 ha respectively. According to the registered results, the villages of high potential of crimes are respectively Dereli, Gökpınar and Köklü. Dereli, Düzköy and Alıçlı are the villages that should be respectively worthy of notice in terms of deforestation, occupation and utilization. In all planning terms, 70% of the illegal forest assets are logs and 30% is wood. As a result of the study, the socio-economic statuses of the villagers were determined and their points of view towards forest and forest resources and the relationship between forest establishment and villagers were revealed explicitly in many ways. The forest villagers were involved in the participation process and the management aims and functions were determined.